

VSEBINA

Dr. Melita Puklek Levpušček,
dr. Cirila Peklaj	3 MOTIVACIJSKE USMERJENOSTI ŠTUDENTOV,
UČITELJSKE KOMPETENCE IN ŠTUDIJSKI
DOSEŽKI
Dr. Grozdanka Gojkov	23 KOGNITIVNI STIL NADARJENIH IN DIDAKTIČNA
NAVODILA
Dr. Uršula Podobnik	39 INDIVIDUALIZACIJA IN USTVARJALNE
RAZSEŽNOSTI POUKA LIKOVNE VZGOJE
Mag. Saša Podgoršek	55 POUK NEMŠČINE S PODPORO IKT NA
OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOLAH
Dr. Slavko Cvetek	78 TEORIJA KAOSA IN (TUJEJEZIKOVNO)
POUČEVANJE
Dr. Stana Smiljković	92 MOTIVACIJA UČENCEV NIŽJIH RAZREDOV PRI
POUKU JEZIKA IN KNJIŽEVNOSTI
Mag. Tanja Pristovnik,
dr. Peter Peer,
dr. Tatjana Hodnik Čadež	102 REŠEVANJE PROBLEMOV IZ VERJETNOSTI OB
UPORABI E-GRADIVA V ČETRTEM RAZREDU
Mag. Mojca Kralj,
dr. Cveta Razdevšek Pučko	120 MOTIVACIJSKI VIDIKI UPORABE ŠOLSkih
ŠTAMPILJK PRI POUKU
Dr. Karmen Erjavec	140 MNENJA OSNOVNOŠOLSkih UČITELJEV O
IMPLEMENTACIJI INTERNETA V POUK
Mag. Evica Stojiljković,
dr. Miroljub Grozdanović,
dr. Stojan Cenić	157 EDUKACIJA OPERATERJEV ZA REAGIRANJE V
STRESNIH POGOJIH
Dr. Marija Javornik Krečič,
dr. Majda Cencič,
dr. Milena Ivanuš Grmek	169 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA V POSODOBLJENIH
UČNIH NAČRTIH ZA SPLOŠNO GIMNAZIJO

CONTENTS

Melita Puklek Levpušček, Ph.D., Cirila Peklaj, Ph.D.	3	UNIVERSITY STUDENTS' GOAL ORIENTATIONS, TEACHING COMPETENCIES AND ACADEMIC OUTCOMES
Grozdanka Gojkov, Ph.D.	23	COGNITIVE STYLE OF THE GIFTED AND DIDACTIC INSTRUCTIONS
Uršula Podobnik, Ph.D.	39	INDIVIDUALIZATION AND CREATIVE DIMENSIONS OF VISUAL ARTS IN PRIMARY SCHOOL
Saša Podgoršek, M.A.	55	ICT-SUPPORTED GERMAN INSTRUCTION IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS
Slavko Cvetek, Ph.D.	78	CHAOS THEORY AND (FOREIGN LANGUAGE) TEACHING
Stana Smiljković, Ph.D.	92	LOWER ELEMENTARY SCHOOL PUPILS' MOTIVATION IN LANGUAGE AND LITERATURE INSTRUCTION
Tanja Pristovnik, M.A., Peter Peer, Ph.D., Tatjana Hodnik Čadež, Ph.D.	102	SOLVING SELECTED PROBABILITY CONTENTS WITH E-MATERIALS IN 4TH GRADE
Mojca Kralj, M.A., Cveta Razdevšek Pučko, Ph.D.	120	MOTIVATIONAL ASPECTS OF USING SCHOOL RUBBER STAMPS IN ELEMENTARY SCHOOLS
Karmen Erjavec, Ph.D.	140	PRIMARY SCHOOL TEACHERS' OPINIONS ON THE IMPLEMENTATION OF THE INTERNET INTO TEACHING
Evica Stojiljković, M.A., Miroljub Grozdanović, Ph.D., Stojan Cenić, Ph.D.	157	THE EDUCATION OF OPERATORS FOR REACTING UNDER STRESS
Marija Javornik Krečič, Ph.D., Majda Cencič, Ph.D., Milena Ivanuš Grmek, Ph.D.	169	DIDACTIC RECOMMENDATIONS IN THE MODERNIZED SYLLABI FOR GENERAL GRAMMAR SCHOOL

Motivacijske usmerjenosti študentov, učiteljske kompetence in študijski dosežki

Izvirni znanstveni članek

UDK 37.015.3:005.32

KLJUČNE BESEDE: ciljne usmerjenosti, učiteljske kompetence, študijski dosežki, zadovoljstvo pri predmetu

POVZETEK – V članku predstavlja teorijo ciljev v učnih situacijah dosežka s poudarkom na 2×2 modelu ciljnih usmerjenosti, ki opredeljuje štiri ciljne usmerjenosti pri učenju oziroma študiju: v izkazovanje obvladovanja, v izogibanje izkazovanja neobvladovanja, v izkazovanje lastnih zmognosti in v izogibanje izkazovanja lastnih nezmožnosti. Omenjene ciljne usmerjenosti sva ugotavljali s prirejeno obliko Vprašalnika ciljnih usmerjenosti (VCU-P) pri študentih drugega letnika pedagoških smeri na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Notranja konsistentnost vprašalnika je zadovoljiva. V nadaljevanju sva ugotavljali odnos med ciljnimi usmerjenostmi študentov ter različnimi vrstami študijskih dosežkov pri predmetu, doseženimi učiteljskimi kompetencami in zadovoljstvom pri predmetu. Ciljne usmerjenosti pri predmetu so večinoma nepovezane s študijskimi dosežki in zadovoljstvom pri predmetu. Kljub temu pa najdemo nekaj pomembnih povezav usmerjenosti v obvladovanje s pozitivnimi študijskimi dosežki. Študentje, ki so na začetku študijskega leta poročali o višji usmerjenosti v obvladovanje učne snovi in pridobivanje veščin pri seminarju, so med študijskim letom tudi bolj poglobljeno pripravljali seminarsko predstavitev ter na koncu študijskega leta tudi poročali o večjem zadovoljstvu z vsebino in izvedbo predmeta.

Original scientific paper

UDC 37.015.3:005.32

KEYWORDS: achievement goal orientations, teaching competencies, academic outcomes, course satisfaction

ABSTRACT – The article presents an empirical study on the 2×2 achievement goal framework, which defines four achievement goal orientations in learning: mastery-approach, mastery-avoidance, performance-approach, and performance-avoidance goals. The goals were measured with the adapted version of the Achievement Goal Questionnaire (AGQ). The sample consisted of 256 undergraduate student teachers at the Faculty of Arts in Ljubljana. For the purpose of this study, the AGQ was adapted to measure achievement goals in the seminar of the Psychology for Teachers course. The internal consistency of the measure proved satisfactory. In the next step, we examined the relations between students' goal orientations in the course and their academic outcomes, achieved teaching competencies and satisfaction with the course as measured at the end of the academic year. Students' goal orientations were mostly unrelated to academic outcomes, teaching competencies and satisfaction with the course. Nonetheless, we found positive correlation between students' mastery goals, preparation of the seminar work and course satisfaction. Students' mastery goals were not related to course grade at the end of the academic year. However, performance-approach goals were related to lower course grade.

1. Teorija ciljev v učnih situacijah dosežka

V zadnjih treh desetletjih se je na področju proučevanja storilnostne motivacije v učnem kontekstu uveljavila teorija ciljev v učnih situacijah dosežka (angl. "achievement goal theory"). V zgodnjih obdobjih njenega nastajanja (v 80. in 90. letih

Dr. Grozdanka Gojkov

Cognitive style of the gifted and didactic instructions

Izvirni znanstveni članek

UDK 37.042.2:37.026

KLJUČNE BESEDE: kognitivni stil, pouk, didaktična navodila, nadarjeni

POVZETEK – Didaktika še vedno nima jasnih in enoznačnih odgovorov na vprašanja o individualnih razlikah, o možnostih spodbujanja razvoja in o ustreznosti določenega stila vodenja glede na individualne spoznavne potrebe posameznika, zato se poskušamo kognitivnemu funkcioniranju približati preko spoznavanja kognitivnega stila. Predpostavljamo, da je ustvarjalni potencial mogoče spodbujati in oblikovati fleksibilne strukture znanja, če bi spoznali in upoštevali karakteristike kognitivnega stila. Pojem kognitivnega stila je tesno povezan s teorijami ustvarjalnosti, ki so konec prejšnjega stoletja poskušale z nekognitivnimi dejavniki razložiti razumevanje ustvarjalnega procesa učenja in reševanje problemov in ugotavljale, da je treba ustvarjalno osebnost obravnavati širše od konteksta ravni nadarjenosti in ugodnih razmer okolju. Avtorica poroča o rezultatih raziskovanja, v okviru katerega je ugotavljala v kakšnem odnosu so didaktična navodila in kognitivni stil nadarjenih pri pridobivanju znanja z ustvarjalnimi učnimi strategijami. Ugotavlja, da je mogoče strukturirati didaktična navodila v skladu s karakteristikami kognitivnega stila, s čimer se spodbuja ustvarjalnost nadarjenih.

Original scientific paper

UDC 37.042.2:37.026

KEY WORDS: cognitive style, didactic instructions, the gifted

ABSTRACT – Since didactics has not yet found clear and unambiguous answers to questions dealing with individual differences, with the possibilities for encouraging development and the suitability of a specific guidance style with regard to the cognitive needs of the individual, we are trying to approach cognitive functioning from a different angle, via cognitive style. The creative potential can be encouraged and flexible knowledge structures can be developed if the characteristics of cognitive style are taken into account. The concept of cognitive style is closely connected with the theories on creativity, which at the end of the previous century tried to explain the creative process in learning and problem solving with non-cognitive factors. They acknowledged that the creative personality had to be considered much more broadly than just within the giftedness level context or favourable environmental circumstances. The author presents the results of a study, where she tries to establish the relations between didactic instructions and the cognitive style of the gifted in the acquisition of knowledge with creative learning strategies. She claims that it is possible to structure didactic instructions in line with the characteristics of cognitive style and in this way encourage the creativity of the gifted.

1. Introduction

The recognition of the fact that IQ is insufficient as an orientation point for the individualization of the teaching process has opened up possibilities for the acceptance of a broader span of cognitive functions as grounds for the individualization of didactic actions. The findings of the research confirming the importance of personality

Individualizacija in ustvarjalne razsežnosti pouka likovne vzgoje

Izvirni znanstveni članek

UDK 37.042:73

KLJUČNE BESEDE: individualizacija pri likovni vzgoji, likovno izražanje, likovnoizrazni tipi, motivacija, likovna ustvarjalnost

POVZETEK – Uspešnost likovne dejavnosti učencev pri pouku likovne vzgoje temelji na motiviranosti in ustvarjalnem izražanju. Vendar pa se učenci med seboj razlikujejo po likovni nadarjenosti in po tem, kako sprejemajo, predelujejo, ohranjajo učiteljeve in druge informacije, jih verbalizirajo in likovno izražajo. Pri tem lahko vsi, likovno občutljivejši in tudi likovno manj nadarjeni, v učnem procesu napredujejo in se ustvarjalno izražajo, kadar v pedagoškem procesu upoštevamo temeljna načela individualizacije. Poznavanje učenčevih individualnih značilnosti, ki se izkazujejo skozi različne likovnoizrazne tipe in učne stile, učitelju omogoča lažje prilagajanje individualnim potrebam, nagnjenjem in izraznim prednostim posameznega učenca. V raziskavi nas je zato zanimalo, kako individualiziran način dela v okviru upoštevanja likovnoizraznih tipov in stilov učenja učencev vpliva na njihovo motiviranost za reševanje likovnih nalog in ustvarjalnost pri likovnem izražanju ter ali se značilnosti likovnoizraznih tipov kakor koli povezujejo s karakteristikami učnih stilov.

Original scientific paper

UDC 37.042:73

KEYWORDS: individualization at visual arts, visual arts, types of artistic expression, motivation, art creativity

ABSTRACT – Pupils' success in visual arts is based on motivated and creative expression. However, in the field of artistic talent as well as in perception, understanding and retention of different information and also in their verbalization and artistic expression pupils differ greatly. Individualization represents the pedagogical principle enabling all pupils regardless of their actual artistic talent to progress successfully and express themselves creatively. Knowing pupils' individual characteristics referred to as types of artistic expression and learning styles can help teachers to take more adapted approaches to each pupil's inclinations and expression priorities. In the present research we are interested in how individualization tailored to the type of artistic expression and learning style influences pupils' motivation for artistic expression and their artistic creativity. We are also interested in whether there exists any significant correlation between types of artistic expression and learning styles.

1. Uvod

Pri pouku likovne vzgoje je upoštevanje subjektivnih značilnosti posameznega učenca zelo pomembno, saj naj bi likovni izdelek izražal njegovo razmišljanje, razumevanje in doživljanje likovnoteoretičnega problema in vsebine. Kljub temu pa upoštevanje individualnih posebnosti likovnega izražanja slehernega učenca, zaradi različnih oviralnih dejavnikov, pogosto ostaja neudejanjeno. Posledice nerazumevanja in neupoštevanja individualnega načina likovnega izražanja imajo negativen vpliv tako na sproščenost in motiviranost učencev za likovno dejavnost kot tudi na

Pouk nemščine s podporo IKT na osnovnih in srednjih šolah

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.016:811.112.2

KLJUČNE BESEDE: IKT, pouk nemščine, didaktika nemščine

POVZETEK – Pri pouku nemščine v slovenskih osnovnih in srednjih šolah opazamo povečan obseg uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT). Namen naše raziskave je posnetek in analiza dejanskega stanja. Predmet raziskave so dejavniki, ki vplivajo na uporabo IKT pri pouku, obseg in način uporabe IKT ter usposobljenost učiteljev za poučevanje z IKT. Izvedli smo analizo stanja in prišli do naslednjih ugotovitev: učitelji imajo ustrezen dostop do IKT; odnos učiteljev, učencev in ravnateljev do uporabe IKT pri pouku je v veliki meri naklonjen; pri pouku IKT uporablja več kot 80 odstotkov učiteljev; IKT pri pouku najpogosteje uporabljajo pri projektnem delu na sekundarni ravni, na primarni pa za individualno delo; zelo velik delež učiteljev meni, da niso v zadostni meri usposobljeni za poučevanje s podporo IKT. Izsledki raziskave bodo lahko prispevali k boljšemu in bolj poglobljenemu razumevanju funkcije in vloge IKT pri pouku nemščine.

Author review

UDC 37.016:811.112.2

KEYWORDS: ICT, instruction in German as a foreign language, methodology of teaching German

ABSTRACT – The teaching of German in Slovenian primary and secondary schools is increasingly being supported by ICT. The present study is a state-of-the-art investigation dealing with the factors that determine the use of the ICT in German lessons, the scope and methods of its use and the ICT competences of teachers of German. The results show that teachers have sufficient access to ICT and both teachers and learners have a mostly positive attitude to the use of ICT in the classroom. Over 80% of the responding teachers use ICT in their lessons, at the secondary level mainly to support project work, and at the primary level mainly for individual study work. A large percentage of teachers consider themselves insufficiently trained for ICT-supported teaching. The results of the study contribute to a better understanding of the role of ICT in teaching and learning German as a foreign language.

1. Uvod

Od sredine devetdesetih let so posamezni učitelji nemščine in drugih tujih jezikov v Sloveniji začeli uvajati informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (IKT) v pouk. V tem prispevku IKT pojmuje kot širši termin, ki zajema vse vrste učenja s pomočjo računalnika in interneta. Pionirski fazi je postopoma sledila bolj množična uporaba IKT pri pouku, ki pa je bila še vedno in v veliki meri odvisna od zagnanosti in navdušenja posameznika, ki je znal prepričati vodstvo šole o nujnosti uvajanja sodobnih tehnologij v pouk. Leta 1994 je pod okriljem MŠŠ in ZRSS začel teči projekt računalniškega opismenjevanja RO, katerega cilj je bil omogočiti šolam pridobitev potrebne strojne in programske opreme ter izvajanje računalniškega izobraževanja za

Teorija kaosa in (tujejezikovno) poučevanje

Pregledni znanstveni članek

UDK 37-051:81'243

KLJUČNE BESEDE: teorija kaosa, dinamični kompleksni sistemi, (tujejezikovno) poučevanje, izobraževanje (tujejezikovnih) učiteljev

POVZETEK – Avtor na začetku ugotavlja, da je prišlo v zadnjih desetletjih na področju tujejezikovnega poučevanja do številnih novih pristopov in idej, katerih skupna značilnost je odmik od urejenosti in predvidljivosti, ki jo zagotavlja metoda, v smer tako imenovanega postmetodnega stanja, ki poudarja bolj pragmatične in na razredno situacijo vezane vidike poučevanja, kot so na primer jezikovna ozaveščenost in učiteljeva uporaba konteksta in diskurza. Ta premik pa prinaša v (tujejezikovno) poučevanje slučajnost in nepredvidljivost, ki sta za mnoge učitelje, še posebej začetnike in študente, bodoče učitelje, razlog za nelagodje in zaskrbljenost. Izhajajoč iz spoznanj o naravi dinamičnih kompleksnih sistemov, s čimer se ukvarja teorija kaosa/kompleksnosti, avtor zatem opiše nekatere ključne značilnosti tujejezikovnega razreda kot dinamičnega kompleksnega sistema (npr. nelinearnost, občutljivost za začetne pogoje), pri čemer si pomaga s primeri iz razredne prakse. V zaključku prispevka avtor strne svoje ugotovitve v razmišljanje o tem, kako lahko teorija kaosa učiteljem pomaga, da bodo bolje razumeli kompleksnost (tujejezikovnega) poučevanja in se učinkovito odzivali na problematične in nepredvidljive situacije v razredu.

Author review

UDC 37-051:81'243

KEYWORDS: chaos theory, dynamic complex systems, (foreign language) teaching, (foreign language) teacher education

ABSTRACT – The author finds that in recent decades there have been a number of new approaches and ideas in the field of (foreign) language teaching which characterise a shift from order and predictability provided by (one or another) teaching method towards the so-called postmethod condition, where the emphasis is on more pragmatic and situation specific aspects of teaching such as language awareness and the teacher's use of context and discourse. This shift has also resulted in increased randomness and unpredictability, which is for many teachers, especially beginning teachers, students, and future teachers a cause for uneasiness and concern. Based on the findings about the nature of dynamic complex systems, which are the subject of the study of the chaos/complexity theory, the author describes some of the key characteristics of the (foreign) language classroom as a dynamic complex system (nonlinearity, sensitivity to initial conditions, etc.), which he illustrates with examples from classroom practice. In conclusion, the author reflects on the ways how chaos theory can help teachers to better understand the complexities of (foreign language) teaching and learning and effectively respond to problematic and unpredictable classroom situations.

1. Uvod

V zadnjih dveh ali treh desetletjih smo na področju tujejezikovnega poučevanja in učenja priča številnim novim pristopom in idejam, kot so na primer na učenca oziroma razred osredinjeno poučevanje (Richards in Rogers, 2001), leksikalni pristop (Lewis, 1993), na nalogi utemeljen pristop (Willis, 1996), organski pristop (Nunan, 2006), jezikovno ozaveščanje (Harmer, 2007; Larsen-Freeman, 2003 idr.), katerih skupna značilnost je, med drugim, da v svoji teoretski utemeljitvi ne izhajajo iz kon-

Dr. Stana Smiljković

Motivacija učencev nižjih razredov pri pouku jezika in književnosti

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.015.3:8

KLJUČNE BESEDE: motivacija, učenec, uspeh, materni jezik, književnost

POVZETEK – Znano je, da vse naše znanje iz različnih področij hitro zastareva, prav tako tudi načini in oblike dela pri pouku, zato je nujno nenehno iskati poti, po katerih si bodo učenci nižjih razredov pridobivali znanje, primerno njihovi razvojni stopnji. Odprtost in kritičnost pri učencih omogoča učinkovitejšo iznajdljivost v pogojih sodobnega sveta in civilizacije. To bo možno uresničiti s tako organizacijo pouka, ki bo v središče učnega procesa postavila učenca, z namenom razvoja njegovih psihičnih sposobnosti, predvsem mišljenja, pomnjenja in čustev. Materni jezik in književnost v primerjavi z drugimi predmeti omogočata drugačne oblike dela s pomočjo različnih motivacijskih nalog in postopkov. Individualiziran in diferenciran pouk, skupinsko delo, delo v dvojicah, omogočajo učencu, da spozna bistvo jezikovnega sistema in odkrije pomen knjižnega teksta, ki je napisan v tem jeziku. Pomembno vlogo pri motiviranju učencev za branje in spoznavanje estetske vrednosti dela ima nedvomno učitelj. V tem prispevku obravnavamo primere motivacije in spodbujanja kreativnosti učencev kot pogoja za uspeh v šoli in pri izvenšolskih aktivnostih.

Author review

UDC 37.015.3:8

KEYWORDS: motivation, pupil, success, mother tongue, literature

ABSTRACT – It is well-known that all our knowledge from various fields very quickly becomes obsolete, as do the methods and forms of teaching; therefore it is necessary to permanently keep finding new ways that lower elementary pupils can follow until they successfully acquire the knowledge appropriate for their age. An open and critical spirit of the pupils allows for more efficient management in the conditions of the contemporary world and civilization. This can be achieved by organizing teaching in such a way so as to give the pupil the primary position with the aim to develop his/her mental abilities, first of all thinking, memory and emotions. More than other school subjects, mother tongue and literature offer possibilities for different forms of work, using a variety of motivational assignments and procedures. Individualized and differentiated teaching, group and pair work offer possibilities to a young recipient to grasp the essence of a linguistic system and discover the meaning of a literary text written in that particular language. An important role in motivating pupils to read and notice the aesthetical value of a literary work belongs to the teacher. In the paper the author points out the examples of motivation and stimulation of pupils' creativity seen as the condition for success in school and extracurricular activities.

1. Uvod

Polazeći od ciljeva i zadatka nastavnog programa koje treba ostvariti, glavni nosilac nastavnog procesa – nastavnik ili učitelj, poštuje psihološke osnove učenja, mišljenja i govora učenika mladih razreda, usklađuje metode rada prema uzrastu i

Reševanje problemov iz verjetnosti ob uporabi e-gradiva v četrtem razredu

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.51:004

KLJUČNE BESEDE: matematika, verjetnost, IKT v izobraževanju, e-gradivo, četrti razred

POVZETEK – Deterministično mišljenje, prevladujoče v naših šolah, ni več dovolj za razumevanje nekaterih znanosti, za kritično interpretiranje ter zavestno delovanje v današnjem svetu, polnem nepredvidljivosti in negotovosti. Z uvedbo devetletne osnovne šole so bile v učni načrt dodane vsebine iz verjetnosti, vendar šele v devetem razredu. Mnenja psihologov, raziskovalcev in didaktikov matematike, pri kateri starosti so učenci sposobni reševati probleme iz verjetnosti, se razlikujejo. Zato se nam je zdelo prav in hkrati potrebno preveriti, s katerimi vsebinami te koristne matematične discipline se lahko seznanijo učenci že v četrtem razredu osnovne šole. V prispevku predstavljamo načrtovanje in izvajanje učnega pristopa izbranih vsebin iz verjetnosti, kjer smo za potrebe raziskovanja s projektnim delom izdelali lastno e-gradivo in ga vključili v učni pristop za doseganje ciljev iz verjetnosti.

Author review

UDC 37.51:004

KEYWORDS: Mathematics, probability, teaching and learning with the help of ICT, e-materials, grade 4

ABSTRACT – In Slovenia, the probability contents are not formally included in the mathematics curriculum at the primary level (pupils aged 6 - 11 years), but due to the efforts of didacticians of mathematics and opinions of various researchers recognizing certain advantages of the mentioned contents, they are included in some textbook sets in the first as well as in the second educational period. The basic idea of the research, which was to establish the probability concepts that pupils are able to comprehend at the age of 9 or 10 (4th grade of primary school), led to a more in-depth planning of the approach to teaching the selected probability concepts. In order to develop such a teaching approach, suitable learning materials had to be compiled so that for the purpose of this research we produced our own e-materials titled Probability. A case study is presented, in which the application of e-materials in lessons proved to be suitable for reaching the probability goals.

1. Uvod

Verjetnostni račun se ukvarja z verjetnostmi slučajnih dogodkov. Njegovo razumevanje zahteva poseben način mišljenja, ki je tuj determinističnemu načinu mišljenja, prevladujočemu v slovenskih šolah. V preteklosti so se učenci z vsebinami iz verjetnosti prvič srečali v srednji šoli, z uvedbo devetletne osnovne šole pa so bile v učni načrt dodane vsebine iz verjetnosti v deveti razred (Učni načrt matematika, 2005). Vsebine iz verjetnosti pa zasledimo v nekaterih učbeniških kompletih že veliko prej, v prvem in drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju (v nadaljevanju VIO), najverjetneje zaradi različnih mnenj psihologov, raziskovalcev in vpliva didaktikov matematike, ki vidijo v omenjenih vsebinah številne prednosti.

Motivacijski vidiki uporabe šolskih štampiljk pri pouku

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.015.3

KLJUČNE BESEDE: učna motivacija, zunanja motivacija, behavioristični pogled na učenje, kultura šolskih štampiljk

POVZETEK – V teoretičnem delu prispevka predstavljamo pojem učne motivacije, razvoj motivacije pri otroku in ključna behavioristična spoznanja s tega področja. Omenjamo tudi samoregulacijo in kognitivno modifikacijo vedenja. Dlje se zadržimo pri mestu štampiljk med nagradami, pohvalami in kaznimi ter predstavimo šolske štampiljke v razmerju do povratne informacije in ocenjevanja. Motivacijski sklop zaključimo s stališči zagovornikov in nasprotnikov uporabe zunanjih motivacijskih spodbud in behaviorističnih metod. V empiričnem delu z anketnim vprašalnikom raziščemo kulturo, učinkovitost, pomen in motivacijsko vlogo štampiljk v vsakdanji šolski praksi. Ugotovimo, da štampiljke uporabljajo učiteljice vseh starosti v vseh javnih šolah v začetnih razredih, največ za domačo nalogo in pohvalo. Zanje so štampiljke delno uporabno, koristno in močno motivacijsko sredstvo, slabe strani pa vidijo v neenotnih kriterijih in nepoznavanju drugih strategij v storilnostno naravnani družbi. Ne čutijo se dovolj strokovno in profesionalno usposobljene za delo z njimi. Raziskava je omogočila kritično ovrednotenje kulture šolskih štampiljk ter nadaljnjo strokovno utemeljeno uporabo.

Author review

UDC 37.015.3

KEYWORDS: motivation to learn, extrinsic motivation, behavioural approach to motivation, culture of school rubber stamps

ABSTRACT – In the theoretical part of the article we present the concept of motivation to learn, the development of children's motivation and the key behavioural findings from this area. Self-regulation and cognitive behaviour modification are also included. The school rubber stamps are mentioned as a form of reward, praise and punishment. We are interested in how school stamps relate to feedback and assessment. The motivational part ends with the opinions of proponents and opponents of the use of extrinsic motivational stimulation and behavioural methods. In the empirical part of the study we use a questionnaire to study the culture, efficiency, relevance and motivational role of rubber stamps in everyday school practice. It has been established that rubber stamps are used by teachers of all ages in all public schools in elementary classes for homework and as praise for good work. On the one hand, rubber stamps are useful, applicable and strong means of motivation, while on the other hand, the lack of unified criteria and knowledge of other strategies in productivity-oriented society are stated as disadvantages. Teachers do not feel to have sufficient professional knowledge about this specific field. The research offers a critical evaluation of the school rubber stamp culture and professionally justified reasons for their further use.

1. Uvod

Šolske štampiljke v nižjih razredih osnovne šole uporabljamo že več kot pet desetletij, o njihovi uporabi pa ni bila narejena še nobena raziskava. To nas preseneča, saj so si učiteljice želele jasnejših strokovnih smernic pri delu z njimi, a jih nikoli niso

Dr. Karmen Erjavec

Mnenja osnovnošolskih učiteljev o implementaciji interneta v pouk

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.091.3:004

KLJUČNE BESEDE: internet, komuniciranje, učitelji, medijska pismenost

POVZETEK – V 21. stoletju od šole pričakujemo, da pripravi učence na življenje v informacijski družbi. Ena tretjina slovenskih osnovnošolcev tedensko uporablja internet za učenje, njihovi učitelji pa v veliki večini ne implementirajo interneta v pouk. Zakaj večina učiteljev ne uporablja interneta skupaj z učenci pri pouku? Kakšno je stališče učiteljev do implementacije interneta? To sta vprašanji, na kateri je skušala s poglobljenimi intervjuji s tridesetimi slovenskimi osnovnošolskimi učitelji odgovoriti ta študija. Raziskava je razkrila, da so vsi intervjuvani učitelji kot razlog neuporabe interneta pri pouku navedli pomanjkanje časa in finančne podpore. Učitelji tudi niso motivirani za implementacijo interneta v pouk, ker od šolske oblasti ne dobijo finančne spodbude za uvedbo te inovacije. Kot problem je bil izpostavljen tudi pomanjkanje tehničnega IKT znanja. Učitelji tudi menijo, da od podpornih šolskih institucij ne dobijo dovolj didaktičnega znanja in gradiv na internetu v slovenskem jeziku. Raziskava je odkrila, da imajo učitelji tudi šibko samozavest, saj se bojijo, da ne bodo znali pred učenci uporabljati računalnika.

Author review

UDC 37.091.3:004

KEYWORDS: the Internet, communication, teachers, media literacy

ABSTRACT – In the 21st century, schools are expected to prepare pupils for living in the information society. One third of Slovenian primary school pupils use the Internet weekly for studying at home, but the majority of their teachers do not implement the Internet into teaching. Why do the majority of teachers not use the Internet together with their pupils during lessons? What are the teachers' views on the implementation of the Internet? These are the two questions that this study answered on the basis of in-depth interviews with thirty Slovenian primary school teachers. The research revealed that all interviewed teachers pointed to the lack of time and financial support as the main reasons for not using the Internet in their teaching practices. They are not motivated to implement the Internet into teaching because they do not get any financial support for introducing this innovation. The teachers still have problems connected with the ICT equipment of classrooms and also technical ICT knowledge. The teachers do not get sufficient didactic knowledge and Slovenian language materials on the Internet from support institutions. They also have low self-confidence, as they are afraid that they would not know how to use the Internet or a computer in front of their pupils who will then make fun of them.

1. Uvod

Uporaba informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) in interneta je spremenila način vsakdanjega učenja, raziskovanja in dela. Zato Evropska komisija zahteva, da države članice svojim državljanom omogočijo dostop do interneta in jih medijsko opismenijo (EC, 2002, str. 3).

Edukacija operaterjev za reagiranje v stresnih pogojih

Pregledni znanstveni članek

UDK 37:159.944.4

KLJUČNE BESEDE: človeška napaka, stres, usposabljanje, izredna situacija, kognitivna strategija

POVZETEK – Glavni razlog, zaradi katerega je stres postal zanimiv za proučevanje, je njegov škodljiv in nevaren vpliv. Poleg psihičnih sprememb lahko stres rezultira v obliki različnih emocionalnih reakcij, kognitivnih učinkov in v obliki sprememb socialnega vedenja. Stres lahko povzročajo notranji ali zunanji razlogi, najpogosteje pa so razlogi kombinirani. Med zunanje vire stresa uvrščamo predvsem delovno dejavnost operaterjev in pogoje, v okviru katerih se ta odvija. Notranje dejavnike predstavljajo različna psihična stanja operaterjev, kot so skrb zaradi posledic neustreznega reagiranja v specifičnih situacijah. Vpliv stresa na funkcioniranje zaposlenih je danes zelo velik, saj v takih situacijah prihaja do nesreč, ki so posledica človeške napake. V prispevku bomo prikazali najpogostejše razloge stresa in njegov vpliv na zaposlene v elektro gospodarstvu Srbije in prikazali model odločanja in edukacije operaterjev za delovanje v specifičnih situacijah s posebnim poudarkom na kognitivnih strategijah.

Author review

UDC 37:159.944.4

KEYWORDS: human error, stress, training, emergency situation, cognitive strategies

ABSTRACT – The reason why stress has become an interesting topic for research is its dangerous (adverse) impact on the performance of tasks. In addition to psychological changes, stress can also result in emotional reactions, cognitive effects and changes in social behaviour. Stress can have either external or internal sources, or combinations of these. External stressors are primarily the operator's working activity and conditions in which it occurs, internal ones are certain psychological states such as the operator's responsibility for the consequences of an inadequate response in emergency situations. Nowadays, the influence of stress on the functioning of workers is very great. In such situations the most common causes of accident are human errors. The paper presents the most common sources of stress and its impact on the workers in the electric power company in Serbia. A model of decision making and the education of operators to act in emergency situations, with special emphasis on cognitive strategies, are also presented.

1. Uvod

Kompleksni sistem se definiše kao sistem koji podržava dinamički proces u koji je uključena velika količina hardvera, softvera i ljudskog faktora, međusobno povezanih na mnogo različitih načina (Perrow, 1986; Rasmussen, 1986). Znači, jedan kompleksni sistem sastoji se od tri osnovna elementa: fizičke platforme (hardver i softver, uključujući i HSI); osoblja (uključujući njihovu obuku); i operativnih uslova (koji pružaju okvir unutar kojeg deluju fizička platforma i osoblje).

Pojam kognitivni se koristi kao odrednica za: kognitivni model, kognitivne greške, kognitivni alat, kognitivne funkcije, kognitivne strukture i kognitivne mehanizme.

Didaktična priporočila v posodobljenih učnih načrtih za splošno gimnazijo

Strokovni članek

UDK 37.091.2

KLJUČNE BESEDE: učni načrt, didaktična priporočila, pouk, gimnazija

POVZETEK – V prispevku analiziramo nekatere posodobljene učne načrte za splošno gimnazijo. Analiza se osredotoča na didaktična priporočila, pri čemer je izhodiščno vprašanje, ali so ta v skladu s sodobnimi didaktičnimi pristopi. V prvem delu avtorice predstavijo svoje razumevanje tako imenovanih sodobnih didaktičnih pristopov, pri čemer ne problematizirajo in razpravljajo o različnih interpretacijah sodobnih konceptov pouka. Avtorice na kratko predstavijo primerjavo učnih načrtov iz leta 1992, 1998 in 2008. V drugem delu sledi pregled oziroma analiza didaktičnih priporočil v učnih načrtih za slovenščino, matematiko, fiziko, geografijo, zgodovino in sociologijo.

Professional paper

UDC 37.091.2

KEYWORDS: syllabus, didactic recommendations, teaching, grammar school

ABSTRACT – The article analyzes some of the modernized general grammar school (“splošna gimnazija”) syllabi. The analysis focuses on didactic recommendations; its starting point is the question whether the syllabi are in line with modern didactic approaches. In the first part, the authors present their understanding of modern didactic approaches. However, they do not problematize and discuss various interpretations of modern concepts of teaching because this would be outside the scope of the article. In addition, the authors briefly compare the syllabi from 1992, 1998 and 2008. In the second part follows an overview and analysis of didactic recommendations in the subject descriptions for Slovene, Mathematics, Physics, Geography, History and Sociology.

1. Uvod

V zadnjem obdobju se v številnih pedagoško-psiholoških in didaktičnih razpravah, povezanih z načrtovanjem in izvajanjem pouka ter uporabo različnih didaktičnih strategij, na eni strani oblikujejo interpretacije o “novih” ali “sodobnih” konceptih pouka in učiteljeve vloge v njem, po drugi strani pa, kot opozarjata Muršak in Štefanc (2008, str. 7), se “ob tem zastavljajo številna vprašanja, ki posegajo na raven splošnodidaktične in specialnodidaktične teorije, v pomembni meri pa seveda tudi na področje konkretnega didaktičnega ravnanja pri pouku”. Na tem mestu se ne bomo pridružili omenjenim razpravam, pač pa se bomo strinjali z navedkom Marentič Požarnikove (2008, str. 29), ki pravi, da: “/.../nobenega dvoma ni in v tem je doseženo tudi širše soglasje, da dobivajo v izobraževanju za “družbo znanja” vse večji pomen in težo zahtevnejši učni cilji, usmerjeni v razvijanje višjih spoznavnih funkcij, med drugim v razvijanje ustvarjalnega, kritičnega mišljenja, v zmožnost reševanja kom-